

ÜVEGFESTŐ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

ÜVEGFESTŐ

Feladatok és tevékenységek

Amióta az emberek tárgyakat készítenek, díszítik is azokat. A fazekas mesterség a legrégebbi szakmák egyike, az elkészült cserepeket, edényeket kezdettől fogva díszítették rovátkolással barázdálással, a mázak megjelenésekor pedig festéssel, satírozással, égetéssel, maratással. A műveletek maradtak, csak a hozzájuk felhasznált alapanyagok és eszközök anyaga változott. Nincs ez másként az üvegtárgyakkal sem. Ki ne csodálta volna már meg egy szép mívű üvegcancsó kecses vonalát, utána gyönyörű festett díszítését. Mindenkit elbűvölnek egy templom festett ablakai és a rajta átszűrődő napsugarak színes játéka. Nálunk Magyarországon nagy hagyományai vannak kerámia ill. porcelánfestésnek, gondoljunk csak a Zsolnay, Herendi, Hollóháza porcelánokra. Ezeket a csodákat a porcelán-, illetve az üveg- és kerámiafestők teremtik.

Mit is csinál egy üveg- és kerámiafestő?

Az üvegfestők és a kerámiafestők sík- és öblösüvegre ill. kerámiára festenek díszítéseket kézzel vagy gépesített munkamódszerek alkalmazásával. Az üveg- és kerámiafestők erre a célra fedő jellegű vagy áttetsző olvadó festékeket, fém- és nemesfém-szintesteket és felületi pácokat használnak, s a kész darabokat megfelelő hőmérsékletű tokos- vagy alagútkemencékben égetik ki, miáltal a festékek ráolvadnak vagy beleégnek a munkadarabba. A dekorálás magába foglal minden olyan közkedvelt technikát, melyek az egyedi vagy a kis- ill. nagyszériás darabok készítése során használatosak. E technikák alkalmazásához és megvalósításához az üveg- és kerámiafestőknek különböző anyagokra, szerszámokra és gépekre van szükségük.

Az ecsetfestés és a tollrajz mellett egyéb díszítési módszereket is alkalmaznak, pl. a rovátkolási vagy barázdálási technikákat, a kihúzó tollal végzett vonalfestést, a maró- és a festékszórásos technikákat, a bélyegzést, az átnyomást, a szitanyomást és a lehúzóképteknikát. Különböző anyagokkal (felrajzoló anyagok, olvadó festékek,

nemesfémszínezékek), szerszámokkal és gépekkel dolgoznak (a finomsörtéjű ecsetről kezdve a szitanyomó gépen keresztül az égetőkemencéig).

Az üveg- és kerámiafestő általában valamelyik tevékenységre (a kettő közül) specializálódik, azaz vagy üvegfestőként, vagy kerámiafestőként tevékenykedik. Csupán kivételes esetben fordul elő, hogy mindkét festési- és dekorációs módot együtt használják.

Az üveg- és kerámiafestők tevékenységét alapvetően három csoportba sorolhatjuk:

- ◆ síküvegre történő festés, ide tartozik az ablaküveg, színtelen és színes antik üveglapok díszítése,
- ◆ öblösüvegre történő festés (pohárkészletek, ajándéktárgyak, dízüvegek ill. vázák, csészék, tányérok díszítése, melyeket üvegfúvással vagy gépek segítségével állítanak elő),
- ◆ kerámiára történő festés, ennek során olyan használati tárgyaktól kezdve, mint pl. az edények, csészék és korsók, különféle ajándéktárgyakon keresztül a plasztikus dísz tárgyakig és cserépkályhacsempékig rengetegféle tárgyat díszítenek.

A kerámiafestésben megkülönböztetjük még a máz alatti, a máz feletti ill. a mázban történő festést.

Feladatköre

A munkát az előkészítő munkákkal kezdi, ami a minták kiválasztását, az alkalmazandó technika megválasztását, a munkaeszközök és a festékek előkészítését jelenti.

Egyedi vagy iparilag kis- és nagyszériában előállított darabokat díszít különféle technikák alkalmazásával (kézzel, vagy automaták, gépek igénybe-vételével: festés ecsettel, tollrajzolás, rovátkolási- vagy barázdálási technikák, vonalfestés kihúzó tollal, festékszóró vagy fecskendező technika, bélyegzés, átnyomási, szitanyomási eljárások, a lehúzóképtechnika és a maratási technika).

A munka az elkészített díszítések ellenőrzésével (minőségellenőrzés) fejeződik be.

Díszítési technikák

Az üveg és kerámiafestők különbséget tesznek a tisztán kézműipari jellegű díszítési technikák és a sokszorosítási technikák között, melyeket nagyrészt gépek és automaták segítségével valósítanak meg.

Ecsetfestés, amely a következő technikákra bontható:

- ◆ tisztán ecsetfestés (kontúr- vagy vonalfestésként),
- ◆ öblítő technika (felületfestésként),
- ◆ lazúrtechnika, mely a rétegek egyenletes felvitele (vékony rétegben),
- ◆ árnyékoló-technika, mely a vékony rétegek szétosztatással történő felvitele,
- ◆ iszaptechnika, mely főleg a matt alapfelületek készítésére szolgál,
- ◆ relieftechnika, melynek során fedőmázakat vagy magas fényű mázakat visznek fel.

Tollrajz

E technika alkalmazása során rajzoló tollak segítségével vékony vonalmintákat visznek fel a díszítendő tárgyra.

Barázdálási vagy rovátkolási technika

Ennek során a munkadarabot rovátkoló korongra helyezik, centírozzák, és egyforma, vízszintes barázdákkal, csíkokkal vagy sávokkal díszítik.

Vonalfestés kihúzó tollal

A kihúzó toll segítségével a beosztógépre helyezett munkadarabra függőleges, ferde, hálószerű vagy hullámos vonalakat visznek fel egyforma ill. eltérő távolságban egymástól.

Szórási technika

E technika alkalmazása során a festéket szórópisztoly segítségével viszik fel a munkadarabra, annak teljes felületére vagy sablonok segítségével a munkadarab bizonyos részeire - egyenletesen, vagy (satírozási) árnyékolási technikát alkalmazva.

Bélyegzés

A kívánt mintát festékbe mártott gumibélyegző segítségével viszik fel az üvegre vagy a kerámiára.

Átnyomásos eljárás

Egy kimaratott acéllemez mélyedéseibe festéket helyeznek, majd selyempapír segítségével viszik át a mintát a munkadarabra.

Szitanyomásos eljárás

Egy a mintának megfelelően exponált (kidolgozott) fa- vagy fémkeretre feszített műselyem- vagy fémszöveten keresztül gumi festéklevonó segítségével nyomják a kívánt mintát a díszítendő tárgyra.

Lehúzóképteknika

A gumival bevont hordozópapírra nyomtatott szitanyomásos mintát filmréteggel lefedik, majd a vízfürdőben történő áztatás után a színes nyomatot a filmréteg segítségével leválasztják a hordozópapírról és átviszik a munkadarabra.

Maratási technika

Az előbb említett „felhordó” technikák mellett az üveg- és kerámiafestőknek arra is lehetőségük van, hogy "eltávolító" (redukciós) munkamódszert alkalmazzanak.

Ez folyóvíz segítségével (vagy ennek vegyületeivel) történhet. A díszítés úgy történik, hogy azokat a felületeket, melyeket nem akarnak lemaratni, saválló fedőanyaggal vonják be, mielőtt a munkadarabokat a savfürdőbe helyezik vagy maró vegyületekkel kezelik.

Anyagok, melyeket az üveg-és kerámiakészítő használ:

- ◆ felrajzoló anyagok,
- ◆ olvadó festékek üveghez és kerámiához,
- ◆ fém- és nemesfém-szintestek üveghez és kerámiához,
- ◆ szinezőpálcok a felületek megfestéséhez,
- ◆ festő- és kötőanyagok az olaj- és vízalapú festékekhez,

- ◆ diverz oldó-, hígító- és tisztítószeresek.

Amit készít:

- ◆ minták, modellek,
- ◆ síküveg (pl. ablaküveg, színes antik üveglapok) öblösüvegek (pl. ivópohár-garnitúrák, ajándéktárgyak, vázák),
- ◆ kerámiák (pl. edények, korsók, csempék, kályhacserepek).

Munkaeszközök, szerszámok, amikkel dolgozik

Habár az ipari üveg- és kerámiafestésben egyre több gépet és segédeszközt használnak, a tevékenységek egy részét továbbra is manuálisan kell elvégeznie. Ehhez a következő eszközöket használja leggyakrabban:

- ◆ felrajzoló eszközök,
- ◆ finomsörtéjű ecsetek, rajzoló tollak, sablonok, bélyegzők,
- ◆ mintázó (rovátkoló) kerek, beosztógépek, szitanyomógépek, égető-kemencék, permetező-berendezések, szórópisztolyok,
- ◆ hőszabályozóval ellátott égetőkemencék.

Munkahely, munkakörülmények

Az üveg- és kerámiafestő munkáját zárt térben végzi. Munkahelyét egy asztal képezi, melyet a kerámiafestő esetében néha még egy speciális kartámasztóval is ellátnak. A munkaasztalokat lehetőleg pormentes helyiségekben kell elhelyezni, ahol emellett a világítás is megfelelő és egyenletes eloszlású. Ipari üzem esetében változó munkahelyeken dolgozik (az elvégzendő feladatok szerint pl. a marató- vagy festékszóró részlegnél). Az üveg- és kerámiafestők az alkalmazott technikákkal együtt változtatják helyüket, azaz pl. a maratási munkák esetén egy erre a célra speciálisan berendezett és engedélyezett maróhelyiségben dolgoznak, szitanyomási munkák esetén a szitanyomógépnél a festékszórás munkák során pedig a szóró-kabinban, mely szintén erre a célra elkülönített helyiség.

Akikkel munkája során kapcsolatba kerül:

- ◆ kollegákkal,
- ◆ üzemvezetővel,
- ◆ (tervezőkkel),
- ◆ kis műhely esetén megrendelőkkel, vevőkkel.

Követelmények

Az üveg- és kerámiafestő legtöbbször műhelyben könnyű fizikai munkát végez, jellemző testhelyzete az ülés. Viszonylag ritkán fordul elő, hogy nehezebb munkadarabokat kell mozgatniuk. Egészségre ártalmas tényezők a felhasznált festékek oldószerei, homokfúvásnál a por.

Egészségügyi követelmények

Aki ezt a szakmát választja, fontos, hogy a következő tulajdonságokkal rendelkezzen:

- ◆ jó látás,
- ◆ karok, kezek, ujjak épsége,
- ◆ jó színérzékelés.

Kizáró okok:

- ◆ színtévesztés,
- ◆ nem korrigálható végtagtorzulás,
- ◆ 1,0; 0.8-0.2; 0.7-0.3; 0.6-0.4; 0.5-0.5-nél rosszabb látásélesség.

Pszichikai követelmények

Ha az üvegfestő csupán azt a megbízást kapja, hogy a munkadarab felületét részlegesen, árnyékolási technikát alkalmazva vonja be kék festékekkel, még biztosan fel fog tenni

néhány kérdést. Elvégre pontosan tudnia kell, hogy a számtalan színárnyalat közül (az anilin-kéktől a bajor-kéken, a klemátisz-kéken és a delfti kéken át a szilvakékig; hétköznapi ember számára szinte ismeretlen nevű árnyalatok) melyiket alkalmazza, hiszen a vevő igényeit messzemenőig ki kell elégíteni. Az üveg- és kerámiafestő jó szín-megkülönböztető képességével hamar ki tudja választani a kívánt árnyalatokat. Emellett pontosan és figyelmesen kell dolgoznia, mivel egy sorozaton belül nem fordulhatnak elő színbeli eltérések.

A túlnyomórészt ülő helyzetben végzett munka leginkább a karokat és a kezeket veszi igénybe. Az üveg- és kerámiafestők legfontosabb "szerszáma" a saját kezük. E szakma csak megfelelő kézügyességgel űzhető eredményesen. Ezenkívül az üveg- és kerámiafestőknek rajz tehetséggel, forma- és színérzékkel ill. ötletgazdagsággal kell rendelkezniük. Az alkalmazkodó- képesség és a kapcsolatteremtő képesség nagyon hasznos lehet, ha az üveg-és kerámiafestők csoportban dolgoznak, leginkább akkor ha a tárgyakat sorozatgyártásban, ám saját felelősségükre díszítik. Összefoglalva tehát: jó szín- és formaérzékelés, kitűnő kézügyesség, ötletgazdagság, pontosság, precizitás az alapfeltételei ennek a szakmának.

Érdeklődés

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szabedben végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberrel közösen dolgozni	Testi erő felhasználása	Formákkal, vonalakkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokat ellátni	Indulatosan dolgozni	Emberrel közösen segíteni	Előrelépni, vasatolni	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összeszerelni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektromos készülékekkel dolgozni	Építési munkákkal dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
				X	X											

Szakképzés

Az üveg- és kerámiafestő szakma szakközépiskolában sajátítható el.

A képzés során a diákok:

- ◆ megtanulják a szerszámok és munkaeszközök ápolását és karbantartását,
- ◆ megismerik a különböző dekorációs és segédanyagok (pl. fénoxidfestékek, üveg- ill. kerámiamázak, fedőanyagok) tulajdonságait,
- ◆ megtanulják, mire kell ügyelni a festékek és nemesfémkészítmények különféle dekorációs célokra történő előkészítésekor,
- ◆ megtanulják a munkadarabok centírozását a fazekaskorongon a szegélyezéshez (rovátkoláshoz), csíkozáshoz és vonalazáshoz,
- ◆ elsajátítják a bélyegzéssel és a színes nyomással készült díszítések technikáit,
- ◆ egyszerű motívumokat festenek ill. rajzolása minták segítségével és a természet után, majd ezek átvitele a munkadarabra,
- ◆ megtanulják, milyen biztonsági előírásokat kell betartani a maratás során,
- ◆ megtudják, hogyan ellenőrizzük a díszített áru megfelelő dekorálását és tisztaságát a kiégetés előtt.

A tanulók megismerik

üvegfestői szakirányban:

- ◆ a rovátkolással, vonalazással és csíkozással készült díszítések kivitelezését üvegtárgyakon,
- ◆ mire kell ügyelni a transzparens (átlátszó) festékek felhordása során,
- ◆ a maratással készült díszítések kivitelezését.

kerámiafestői szakirányban:

- ◆ hogyan kell felvinni a transzparens (átlátszó) mázakat a sík és öblös munkadarabokra,
- ◆ a különböző magas olvadáspontú festékek felhasználásával készült dekorációk kivitelezését,

- ◆ színes felületek felhordását a kerámiára.

A szakképzés befejezése után a szakma gyakorlására olyan kerámia- és üvegdíszítéssel foglalkozó ipari üzemekben van lehetőség, melyek bizonyos díszítési technikákra ill. bizonyos üveg- és kerámia-megmunkálási technikákra specializálódtak.

Az üvegfestő szakképesítés OKJ azonosító száma: 32 5292 02

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja. A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal
Felelős kiadó: Piri Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.
A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.